

срѣщали съ това име, се свеждатъ въ двѣ: споредъ едни Сидира е днешния Чалж-Кавашки проходъ, а споредъ други — Сливенския. Иречекъ въ историята си за българитѣ пише, че Сидира е Сливенския проходъ и привѣжда въ заблѣжка мнѣнието на Шафарика за въ полза на Чалж-Кавашкия проходъ. По Шафарикъ, въ труда си за славянскитѣ старини, Sidira или Porta Ferrea е днешното Ченге (čenga) и Чалж-Кавашкото устие (wsī čalikawaku¹⁾). Той прѣскача грѣцкото и латинско значение на Σιδιρά и Ferrea и като отдѣлно отъ тѣхъ пише за Желѣзната Врата при Сливенъ: wyše Slivna zwaný turecky Demir-Kapu t. železná wrata.

Прѣди всичко, Ченге, за което ще се повърна и на друго мѣсто, не визира никакъвъ проходъ подъ такова име, а което е по-важно, въ Чалж-Кавашкия проходъ нѣма мѣстность съ име Демиръ Капия, а още по-малко да бжде той познатъ подъ послѣдното название. Въ такъвъ случай е необяснимо, какъ самия Шафарикъ, като разбира подъ Сидира латинското Ferrea или Porta Ferrea (желѣзна врата), прѣнебрѣгва близката на Чалж-Кавакъ, желѣзна врата надъ Сливенъ, което название е букваленъ прѣводъ на Porta Ferrea, а у гърцитѣ Σιδιρά, Πύλαι Σιδιραῖ, прието и отъ българитѣ въ сѣщото значение, а най-послѣ и отъ турцитѣ: Демиръ Капу.

Съ Сидира или Сидирския проходъ ще се срѣцнемъ най-вече у разказитѣ на Анна Комнена за печенеж-

чателно припознаване на българскитѣ права върху нея, оспорени при Копронима и прѣнебрѣгнати въ междущарствието при Сабинъ, Умаръ, Баянъ и Токту.

¹⁾ Šafařjk, Sl. Star. 619. 574. За потвърждение на мнѣнието, че Сидира е Сливевския проходъ, а именно пѣтя прѣзъ Селището, Демиръ Капия и Търново, който по-рано е водель прѣзъ сѣщитѣ два първи пункта за Nicopolis ad Haemum (до Търново), служи обстоятелството, че тоя пѣтъ се нарича старъ и че по него не липсватъ стари слѣди. Тоя пѣтъ е работель редовно до XVIII-я вѣкъ и прѣзъ него е минавала главната турска поща за Одринъ и Ц-дъ. По тоя „старъ пѣтъ“, за разлика отъ „новия“ прѣзъ Джендемъ Дерее, е била обрана една богата поща, товаритѣ отъ златото на която сливенскитѣ малджии и до днесъ търсятъ.